

YASHIL

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№6

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB[®]
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

OpenAIRE

ROAD

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

BASE

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

Crossref

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Elektron nashr. 895 sahifa.

E'lon qilishga 2025-yil 1-iyunda ruxsat etildi.

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldix'o'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukhonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayeich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.

MUNDARIJA

O'zbekistonda yashil iqtisodiyotni shakllantirishda xitoy va rossiya investitsiyalarining qiyosiy tahlili.....	20
Malikov Numonjon Kamalovich	
Raqamli texnologiyalarning makroiqtisodiy barqarorlikka ta'siri	26
Sherzod Rajabov, Istora Abdusalomova	
Reducing inequality through human capital development: a comparative analysis of policies in the european union and uzbekistan	30
Iloxmonov Jaxongir Alisher o'g'li	
Hududiy raqamli infratuzilmaning xizmat ko'rsatish sektoriga ta'siri: samarqand viloyati misolida	39
Musinov Dilshod Sultanovich	
Ways to improve quality in hotels through digital technologies	44
N.A. Rakhmonova	
Проблемы и пути внедрения механизма налогового стимулирования центров инновационного роста нового узбекистана.....	48
Умаров Б. С.	
Влияние протекционистской политики на инвестиционные стратегии промышленных предприятий.....	55
Ёдгоров Сардорбек Самадович	
Fiskal siyosat tahlili: aholi bandligi; aholi daromadlari; soliqqa tortish.....	61
Isroilov Boxodir Ibragimovich, Navruzova Farog'at Abdihamid qizi	
Problems in entrepreneurial potential development: a comprehensive analysis of contemporary barriers and challenges	67
Baxtiyor Xabibullayev Abdulvoxid o'g'li	
Tijorat banklarida aholi omonatlarining jozibadorligini oshirishning metodologik asoslari va amaliy yo'nalishlari	73
Xakimov Zoxid Norbo'tayevich	
To'lov aylanmasining mohiyatini aniqlashda to'lov va to'lov oqimlarining roli.....	78
I.F.Sayfiddinov	
Moliyaviy inklyuzivlikni ta'minlovchi samarali soliq siyosati.....	83
Artikov Ne'matulla Abdusalamovich	
Youth, digital finance, and the gig economy in uzbekistan	86
Akmal Boymurodov	
Aktsiyadorlik jamiyatlari korporativ boshqaruvda qaror qabul qilishda raqamli texnologiyalardan foydalanish masalalari	91
Xabibullaeva Shirinxon Tohir qizi	
В условиях трансформации обеспечение развитие образования и нуки в сфере подготовки управленческих кадров	98
Суюнов Дилмурод Холмурадович	
Ипотечное кредитование как инструмент социальной политики в узбекистане	104
Базарова Нигора Равшановна	
Kichik biznes subyektlari tomonidan hudud aholisi bandligini ta'minlashning ijtimoiy va iqtisodiy natijalari.....	110
Ergasheva Nigora Abdigapparovna	
Kichik korxonalar istiqbolli hududlarda sanoat ishlab chiqarish holati dinamikasi.....	114
Xonto'rayev Obbosxon Kamolxon o'g'li	
Banklarning aktivlarini daromadliligini oshirish yo'llari	118
Elbusinova Umida Khamidullaevna	

Ekologik omillar o'zgarishining dehqon xo'jaliklari yalpi hosiliga ta'siri	123
Otamurodova Dildora Abdukrimovna	
O'zbekiston tijorat banklarining yashil iqtisodiyotdagi o'rni	128
Eshev Furqat A'zamovich, Ibragimova Feruza Axtamovna, Jumanazarova Malika Baxtiyorovna, Raxmatova Mohina Dilmurod qizi	
Использование интеллектуальных технологий в процессе обслуживания клиентов банка	132
Хашимова Дилёра Пахритдиновна	
Innovatsion faoliyatning moliyaviy rag'batlantirish va boshqaruv samaradorligini belgilovchi omil va jihatlari	138
Baxriddinov Nodirbek Zamirdinovich	
Import tovarlari bo'yicha aksiz solig'ini undirishning nazariy asoslari	143
Abdurasulov Murodjon Bahrom o'g'li	
Роль цифровых валют центральных банков в модернизации платёжной инфраструктуры: мировой опыт и перспективы Узбекистана	150
Срожиддинова З.Х., Тухтасинова Д.Н.	
Tijorat banklarida chakana to'lov tizimlarini nazariy asosi	155
Sultonov Davronjon Rustam o'g'li	
Tikuv-trikotaj korxonalarida raqobatbardoshlikni oshirishda strategik menejmentning roli	161
Mamatraimov Islom Mamanazarovich	
Ta'lim, ekologiya va raqamlashtirish sohalarida bolalar va o'smirlar turizmini integratsiyalash: xalqaro tajribalar va O'zbekiston	170
Islomova Dilrabo Salomovna	
Iqtisodiy masalalarni matritsalar nazariyasi asosida modellashtirish va python dasturlash tilida yechish	175
Tojiyev Ilhom Ibraimovich, To'rayeva Feruza Dilmurodovna, Namozova Barchinoy G'ayrat qizi, Baxronova Zuhra Otaniyoz qizi	
Pul bozori barqarorligini ta'minlashda tijorat banklarida likvidlikni boshqarish samaradorligi	188
Sattorova Nasiba G'aniyoz qizi	
The role of digitalization of healthcare in the implementation of the safe city project	192
Akbarjon Iminov	
Аутоиммунные поражения центральной нервной системы, возникающие после стрептококковой инфекции	198
Умарова Саодат Сулаймоновна, Нормакматов Бахтиёр Ботиралиевич	
Iqtisodiyotiga yo'naltirilgan investiyalar tahlili	204
Namozov Olim Botirovich	
Creating a favorable climate for investment in agriculture	209
U.I.Djumaniyazov, B.J.Mirzaev	
Davlat ishtirokidagi korxonalarni korporativ boshqaruvni xalqaro standartlari asosida takomillashtirish	214
F.Djalilov	
Davlat tibbiyot tashkilotlarida ish beruvchining fuqarolik javobgarligini majburiy su'g'urta qilish xarajatlarini hisobi	222
Kuliboyev Azamat Shonazarovich	
O'zbekistonda bank operatsion xarajatlari buxgalteriya hisobi	227
Qurbonova Sitara Vahobjon qizi	
O'zbekistonda kichik biznes va tadbirkorlik subyektlarini rivojlantirishning strategik yo'nalishlari	233
Musayev Ozodjon Shavkat o'g'li	
Пути обеспечения стабильного экономического роста в условиях перехода к зелёной экономике, совершенствования государственной экономической политики и повышения эффективности внедрения принципов цикличной экономики	237
Худайбергенова Адалат Неъматуллаевна, Убайдуллаев Сирожиддин Жамшидович, Файзиёва Хамида	

Кудратовна, Эшбоев Миржалол Бахромович	
O'zbekiston sanoatining iqtisodiy holatini baholash	241
Mamanazarov Oybek Shomurodovich	
Maktabgacha ta'limda tayanch kompetensiyalarni shakllantirishda matematika va savod asoslarining didaktik yechimlari.....	247
Mingboyeva Guldorxon Maxmudovna	
Soliq tizimida soliq riskini baholash uslubiyoti.....	252
Nasimov Ravshanjon Azimovich	
Budjetni rejalashtirish tizimida jismoniy shaxslar daromadlari bo'yicha prognozlashni takomillashtirishning metodologik asoslari	260
Babaev Shavkat Bayramovich	
Понятие и сущность денежного потока в системе финансового управления.....	267
Машарипова Шахло Адамбаевна	
Yashil mehmonxonalarda strategik tahlil metodologiyasi	274
Rasulova Nigora Yusupovna	
Цифровая трансформация: новые возможности и современные тенденции в управлении бизнесом и инвестициями.....	279
Баратова Динора Алишеровна	
Mehmonxonalarda xizmat ko'rsatishning sifati va samaradorligini baholash.....	283
Ikromov Akbar Farxod o'g'li	
Модель внедрения open banking в Узбекистане: предложение на основе международного опыта и локальных особенностей.....	288
Камалов Шухрат Камалович, Аскарова Дилором Хожимуратовна, Баходиров Жасурбек Олёрбек ўғли, Маликов Шохрух Шокирович, Тенгелова Фарангиз Мажид кизи	
O'zbekistonda islom moliyasini joriy qilishning yo'llari	295
Ashurbayev Farrux Alisher o'g'li, Tuxsanov Eldor Dilmurod o'g'li	
AQSH tajribasiga ko'ra eksportni iqtisodiy o'sishga tasiri	299
D.E.Qarshiev	
Iqtisodiyotni tartibga solish orqali aholi farovonligini oshirishning ahamiyati	304
Berdibekov A.	
Mamlakat iqtisodiyotini rivojlantirish va aholi moliyaviy savodxonligini oshirishda inklyuziv molianing ahamiyati.....	308
Latipova Shaxnoza Maxmudovna	
Problems of the financial mechanism influence for stable and inertial development of enterprises.....	313
Zaynalov Jakhongir Rasulovich, Alieva Susanna	
Tibbiyot turizmni rivojlantirish va uning salohiyatini iqtisodiy baholashning ilmiy va uslubiy asoslari	317
Vofaxojayeva Dilafruz Marufovna	
Turistik destinatsiyalar va raqamli marketing texnologiyalari orqali turizm barqarorligini transformatsiya qilish	322
Nurmuhammadxon Oppoqxonov	
Kichik va o'rta biznes moliyaviy barqarorligining kambag'allikni kamaytirishdagi ahamiyati.....	327
Djamalov Xasan Numanjanovich	
Qoraqalpog'iston respublikasida turizmni rivojlantirishning tashkiliy va iqtisodiy salohiyatini baholash.....	335
Xoshimov Baxrom Baxadirovich	
O'zbekiston turizm sektorida tog' turizmining ulushi.....	343
Alimov Abduvakil Komil o'g'li	
O'zbekiston respublikasida investitsiya faoliyatini moliyaviy boshqarish va bunda xorij tajribasi.....	348
Ismailov Dilshod Anvarjonovich	

Tadbirkorlik faoliyatini samarali boshqarishda raqamli texnologiyalardan foydalanishning holati.....	354
Sattarov Xayrulla Fayzullayevich	
Tadbirkorlik faoliyatida innovatsiyalarni rivojlantirish strategiyasini tanlash va asoslash	358
Shakirova Madinaxon Gafurdjanovna	
O'zbekistonning xalqaro valyuta-moliya tashkilotlari bilan o'zaro hamkorlik aloqalarini mustahkamlash yo'nalishlari.....	362
Gulmurodova Marjona Olimjon qizi, Turg'unova Zohida Shavkat qizi, Umida Yuldasheva	
Jismoniy shaxslarning daromadlarini soliqqa tortish tartibini takomillashtirish.....	367
Bobomurotova Manzura Panji qizi	
Aksiyadorlik jamiyatlari va qimmatli qog'ozlar bozori o'rtasidagi iqtisodiy munosabatlar	372
Berdaliyev Javohir Jahongir o'g'li	
Farg'ona viloyati mahallalarida tadbirkorlikni va hunarmadchilikni rivojlanishi holati tahlili	379
Tuxtasinov Zafarjon Odiljonovich	
Проблемы охраны окружающей среды и формирования «зеленой экономики»	389
Ёдгорова Мухайё Шухратовна, Иминова Наргиза Акрамовна	
The evolution of passenger transport in uzbekistan and its impact on economic growth.....	392
Naubetova Ziyada Niyet kizi	
Davlat tibbiyot tashkilotlarida ish beruvchining fuqarolik javobgarligini majburiy sug'urta qilish xarajatlarining hisobi.....	397
Kuliboev Azamat Shonazarovich	
Jahon sug'urta amaliyotining O'zbekiston sug'urta bozorining rivojlanishiga ta'siri	402
Kuvatova Dinara Anvarovna	
Milliy iqtisodiyotda xorijiy investitsiyalarning ahamiyati va ta'sir mexanizmlari	406
Abdullayev Zoxid Xolxo'jayevich	
Xaridorlar bilan hisob-kitoblar auditida moliyaviy tahlil usullarini qo'llash xususiyatlari.....	411
Saginbaev Sultanbek Turdibay o'g'li, Sultamuratov Qallibek	
The function and value of commercial banks in fostering capital market growth	416
Isakov Janabay Yakipbaevich	
Raqamli texnologiyalarning korxonalar risk boshqaruvidagi rolini swot tahlili orqali tadqiq etishning ahamiyati	427
Tojimatov Izzatbek Ikromali o'g'li	
Germaniyaning deutsche banki va buyuk britaniyaning barclays banki xizmatlar amaliyoti va uni o'zbekiston bank tizimi faoliyatiga qo'llash yo'llari	432
Raxmatov Temur Sotiboldiyevich	
The state and development trends of business process auditing in joint-stock companies in uzbekistan.....	439
Utegenova Sarbinaz Turdimuratovna	
Mamlaktimizda amaldagi budjetlararo munosabatlarning tartibi hisobi, hamda uning ahamiyati	444
Tuxsanov Eldor Dilmurod o'g'li, Saydullayeva Zeboxon Shukrilla qizi	
Qurilish materiallari sanoatida innovatsion klasterlarni boshqarishni takomillashtirish	462
Xaydarova E'zoza Shukurullayevna, Li Zin Bo	
Barqaror rivojlanish va yashil iqtisodiyotning mamlakatimizda so'nggi yillardagi oshib borayotgan ahamiyati	467
Bahodirova Mohigul	
Conceptual framework for boosting the financial and economic performance of investment projects in industrial enterprises.....	472
Sarriev Kahraman Ramatullaevich	
Bandlik va ayollar tadbirkorligi	477
Ibodullayeva M.S.	

Mamlakatimiz yalpi ichki mahsulotini ekonometrik prognozlash.....	482
A'zamov Musurmon Axmadovich, Islomov Javohir	
Eksport siyosatini tadbirkorlik faoliyati rivojlanishiga ta'siri.....	488
Suvonov Ibrohim Izbosarovich, Abdug'aniyev Murodjon Shavkat o'g'li	
Aholini ish bilan ta'minlashda qishloq aholisini mehnat salohiyatidan foydalanish.....	492
Noiba Qodirova Maxmud qizi	
Yashirin iqtisodiyotni kamaytirishda rasmiy bandlik va moliyaviy munosabatlarni rivojlantirish	497
Xalimbetov Farxad Bagibekovich, Reyimberdiyev Baburbek Adilbek o'g'li	
Analysis of touristic potential and capacity of ecotourism sites	501
Abdurakhmanova Akida Faizulla kizi	
Xorijiy investitsiya ishtirokidagi korxonalarni moliyalashtirishni takomillashtirish.....	509
Salohiddinov Jaloliddin	
Infratuzilma va bozor infratuzilmasi tushunchalarining nazariy tavsifi	516
G'aniyev Botir Baxtiyorovich	
O'zbekiston va xorijiy davlatlarda aksiyadorlik jamiyatlarining qimmatli qog'ozlar orqali kapital yig'ish strategiyalari	520
Dilnozaxon Muxitdinova	
Iqtisodiy inqiroz paytida korxonalarda likvidlilikni boshqarish strategiyalari	527
Abdusalomova Nodira Bakhodirovna, Jabborova Sevinch Xusanovna	
O'zbekistonda islomiy mikromoliyaviy xizmatlar orqali ish bilan bandlikni oshirish istiqbollari.....	532
Mamatkulov Humoyun Bobir-ugli	
Textile enterprises and changing market conditions: integration of demand analysis, trend forecasting and strategic assortment management	536
Ikramova Nodira Burkxon kizi	
Aksiyadorlik korxonalari boshqaruv tizimida korporativ madaniyatni takomillashtirish	540
Umarchodjaeva Muyassarhon Ganievna, Omanova Nargiza Rustam qizi	
Moliyaviy faoliyat natijalari hisobi va auditini takomillashtirish.....	548
Po'latov Xudoyberdi Uktamovich, Abduxoliqov Isomiddin Ikrom o'g'li	
Rivojlangan va rivojlanayotgan mamlakatlarda iqtisodiyotning real sektori korxonalariga kreditlar bo'yicha foiz stavkalariga ta'sir ko'rsatishda markaziy banklarning qayta moliyalash stavkalarining rolini tahlil qilish	553
Jabbarov Eliboy, Abdullayeva Charos Abdullo qizi	
O'zbekistonda qishloq xo'jalik mahsulotlarini qayta ishlashda innovatsiyalarning roli va iqtisodiy samaradorligi	558
Raximov Baxromjon Ibroximovich, Solohiddinov Nuriddin Sirojiddin o'g'li	
Sirkulyar iqtisodiyotni rivojlantirish orqali chiqindilarni boshqarish muammosini bartaraf etish yo'llari.....	563
Narzullayev Elmurod Shuxrat o'g'li, Hamrokulov Ulug'bek Abdurahmatovich	
Korxonani samarali boshqarishni ta'minlash strategiyalari	567
D.Mutalova	
Masofaviy ta'lim platformalarining qiyosiy tahlili va funksional xususiyatlari.....	571
Nabieva Nilufar Nabi qizi	
Raqamli iqtisodiyotning jamiyat hayotiga ta'siri.....	577
Aripova Ziyoda Xayrullayevna, Nurmuxamedova Tursunoy Usmonovna	
Transportda turistik xizmatlarni boshqarish mexanizmini takomillashtirish.....	581
Tuychiyev Anvarjon Muxtorjonovich	
Ipak yo'lining tarixiy madaniy merosi va hunarmandchiligi: dolzarb muammolar va tadqiqot istiqbollari	584
Xushnazarova Maxzuna Gulamdjanovna	

Eksport faoliyatini rag'batlantirishda institutsional va moliyaviy mexanizmlarning roli.....	589
Umarkulov Kodirjon Maxamadaminovich	
Elektron pul evolyutsiyasi.....	595
Marpatov Mavlonxon Dadashevich	
Yashil iqtisodiyotga o'tish jarayonida sanoat korxonalarining roli.....	600
Nasullayeva Yoqutoy Nasim qizi	
O'zbekistonda turizm marketingi va raqobatbardoshligini oshirish	606
Ikramova Nasiba Axmadovna	
Kambag'allikni qisqartirishning zamonaviy yo'nalishlari.....	610
Mirzayev Qulmamat Jonuzoqovich, Shodiyev Fazliddin Qalandar o'g'li	
Jamiyatda imkoniyati cheklanganlarning bandligini ta'minlashning ijtimoiy-iqtisodiy asoslari.....	615
Tilavova Munisa Maxmudovna	
Moliyaviy matematika vositalarining O'zbekiston kredit tizimidagi qo'llanilishi.....	620
Shamsiyeva Nigora Rafiq qizi	
Ecological sustainability in tourism: regional practices and global reflections.....	626
Sayyora Safaeva	
Quyi amudaryo mintaqasida turli darajadagi destinasiyalararo ixtisoslashgan klasterlarni shakllantirish asoslari va ularning o'ziga xos jihatlari.....	631
Doschanov Tangirbergen, Ollanazarov Bekmurod Davlatmurotovich	
Fine dining restoranlarida marketing strategiyalarining shakllanishi va mijoz jalb qilishda ularning ahamiyati.....	641
Jumaniyazova Sarvinoz Mansur qizi	
Soliq to'lovchilarning majburiyatlari bajarilishini kontseptual asoslari va shartlari asoslari xususida.....	644
Abdusherozov Abdullo Baxtiyorovich	
Davlat sektoridagi tashkilotlarda smetalar tuzish tartibi	651
Abdulaziz Norquchqorov Ziyadullayevich	
Качественное развитие рынка труда узбекистана.....	657
Мамадалиева Хафиза Холдаровна	
Kichik biznes subyektlarining aholi bandligini ta'minlash orqali kambag'allik darajasini pasaytirishdagi o'rni.....	664
Maxamadaliyev Boburbek Baxodir o'g'li	
Устойчивое развитие esg-менеджмента: от тренда к фундаментальной стратегии выживания и процветания.....	670
Собирова Нилуфар Бекпулат кизи	
Sirdaryo viloyatida investitsion faollikni oshirishda davlat va xususiy sektor hamkorligi	676
Mamatqulova Muxlisa Komiljon qizi	
Qurilish loyihalarini moliyalashtirishning milliy va xalqaro tajribasi	681
Yashin Iboyev	
Xizmatlar sohasida innovatsion muhitni yaratishning dolzarb masalalari.....	687
Kamoliddin Mamatqulovich Ibodov, Jamshid Abduxaliqovich Xolboyev	
Sanoat korxonalarining raqobatbardoshligini boshqarishda tovar aylanmasi tahlili.....	692
Jumayeva Gulrux Jo'raqulovna	
Xo'jalik yurituvchi subyektlarda innovatsion faoliyatning moliyaviy va boshqaruv hisobini takomillashtirish masalalari	698
Xushvaqtova Nozanin Nurbek qizi	
Effect of processing on nutrients in tomato products.....	706
Ergasheva Muhabbat Komil kizi	
Asosiy vositalarni davomiy (uzluksiz) baholash.....	710
Kuziev Islom Nematovich, Raxmonov Xurshidbek Shavkat o'g'li	

Sun'iy intellekt: Markaziy banklarni qanday o'zgartirmoqda?	715
Shahboz Qozoqov Ortiqbaevich	
Kichik biznes subyektlarida tashkil etilgan baliqchilikka ixtisoslashgan xo'jaliklarning mamlakat oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlashdagi o'rni.....	720
Vazirov Azamat Yoqubjonovich	
Korxonalarning marketing faoliyatini strategik rivojlantirish yo'nalishlari.....	725
Isokboeva Zilola Rustam qizi	
К целям повестки 2030: анализ экономических индикаторов узбекистана	728
Салахутдинова Юлдуз Голибовна	
Современное состояние исследований в области использования цифровых технологий в инвестиционной деятельности	734
Ирмухамедова М.Д.	
Tijorat banklarining raqamli transformatsiyasi jarayoni, uning imkoniyatlari va xavf-xatarlarini tahlil qilish.....	741
Eshqobilov Ahmat Jovliyevich	
Aholi sonining o'sishi va iqtisodiy infratuzilmaga yuklanish: hududiy tahlil	745
To'rayev Nurbek Baykulovich	
O'zbekistonda oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlash va boshqarishning hududiy rivojlantirish strategiyasi	751
Nuraliev Temurjon Erkinjon o'g'li	
O'zbekistonning zamonaviy korxona va tashkilotlarda boshqaruv masalalari	756
Ahtamova Mohigul Erkinovna	
Davlat tashkilotlarida ichki audit tuzilmalarini tashkil etishni rivojlantirish	761
Nasimov Fazliddin Sirojevich	
Yashil moliyalashtirishda sun'iy intellekt texnologiyalarining roli: imkoniyatlar va xavflar tahlili	765
Isoqulova Munisxon Abdurasul qizi	
Критерии экологичности бренда: как измерить «зеленый» имидж?	769
Носирова Чарос	
Qishloq xo'jaligini innovatsion texnologiyalar asosida boshqarish	775
Mamadiyarov Dilshad Uralovich, Normurodov Sarvar Norboy o'g'li	
Investitsion muhit tushunchasining makroiqtisodiy tahlili va nazariy model.....	780
Saidov Rasul Boltabayevich, Jo'rabekova Xumora Muzaffar qizi	
«O'ztransgaz» AJ faoliyatini 2024–2027 yillarga prognozlashtirishda ekonometrik modellar asosida tahlil	784
Sindorov Davlatbek Abdumajid o'g'li, Murodov Sardor Nurali o'g'li	
Favqulodda vaziyatlarning oldini olishga qaratilgan tibbiy profilaktik ishlar.....	791
Mahmudov Otamurod Hoshimovich, Murtazova Sh.N.	
Xizmat ko'rsatish sohasida elektron tijoratni rivojlantirishga ta'sir etuvchi omillar tahlili.....	795
Maxmudov Lazizbek Ubaydullo o'g'li	
O'zbekiston chakana savdosi tizimi va uning rivojlanishi.....	806
Yaqubov Azizbek G'anibekovich	
Milliy iqtisodiyotni tartibga solishda davlatning o'rni va maqsadi	812
Amonov Mehriddin Oromiddinovich	
Investitsion faoliyatni amalga oshirishning xorij tajribasi va mamlakatimizda foydalanish istiqbollari.....	816
O'tamurodova Surayyo Shokirjon qizi	
Uy-joy fondini boshqarish samaradorligini oshirishda zamonaviy sifat menejmenti tizimining o'rni.....	822
Asadullina Nailya Ramilevna, Normurodov Sarvar Norboy o'g'li	

Значение искусственного интеллекта в области педагогики на основе мультимедийных приложений	829
Бегалиев Файзали Умаралиевич	
Sog'lomlashtirish turizmida ekologik va ijtimoiy ta'sirlarning sintezi	832
Naimov Saidjon Yusup o'g'li	
Kasbiy ta'lim tashkilotlarida o'quvchilarni raqamli kompetensiyasini baholashning metodologik asoslari	835
Maxkamova Zuxra Tursunpulotovna	
Обзор по теме Современные системы управлением возбуждение синхронных машин и перспективы их развития (Формирования законов управления)	841
Алиев Абдор Мураткулович	
O'zbekistonda turizm va servis sohasida davalt- xususiy sheriklik mexanizmidan foydalanish istiqbollari	846
Mamayusupova Dilovarxon Begmatovna	
Tijorat banklarida operatsion risklarini baholash va boshqarish tizimini tashkil qilish	850
Jaxongir Rabbimov	
Tomorqa xo'jaliklari faoliyatini tahlil qilishda statistik modellar va metodlardan foydalanish yo'nalishlari	855
Turobov Sherzod Alisherovich	
Совершенствование порядка расчёта и взимания НДС в узбекистане: аналитический подход	860
Бисенбаев Шарьяр Куанишбай ули	
Mintaqaviy iqtisodiyotda inson kapitalini raqamli transformatsiyalash masalalari	864
Yusubboeva Dinora Qudrat qizi	
Iqlim o'zgarishlari va rekreatsiya turizmining kelajagi: muammolar va yechimlar	870
Shaymanova Nigora Yusupovna	
Sirdaryo viloyatining turizm imkoniyatlari va o'ziga xos turizm resurslari	875
Tursunova Gulmira Rabbonovna	
Samarqand viloyatida investitsion-innovatsion faollikni oshirish holati va investitsiyalarning tarkibiy xususiyatlari	883
Bektemirov Abdumalik Bektemirovich, Axrorov Abbos Aslamjon o'g'li	
Global innovatsion indekslar va o'zbekiston: rivojlanish yo'nalishlari va bosqichlari	889
Bekmurodova Gavhar Adham qizi	

SAMARQAND VILOYATIDA INVESTITSION-INNOVATSION FAOLLIKNI OSHIRISH HOLATI VA INVESTITSIYALARNING TARKIBIY XUSUSIYATLARI

Bektemirov Abdumalik Bektemirovich

SamISI i.f.d., professor

abdumalikbektemirov.57@gmail.com

Axrоров Аббос Асламжон о'g'li

SamISI magistri

Annotatsiya: Ushbu ilmiy ishda Samarqand viloyatida so'nggi yillarda investitsion va innovatsion faollikning oshishi, investitsiyalarning tarmoqlar va manbalar kesimida yuz berayotgan tarkibiy o'zgarishlari hamda iqtisodiyotning turli sohalarida olib borilayotgan islohotlar chuqur tahlil etilgan. Hududda amalga oshirilayotgan investitsion loyihalar, ayniqsa yashil energetika, sanoat va turizm tarmoqlariga yo'naltirilgan sarmoyalar iqtisodiy o'sishning asosiy harakatlantiruvchi omili sifatida baholangan. Tahlil natijalari asosida samarali investitsion siyosat yuritish va innovatsion muhitni shakllantirish bo'yicha amaliy takliflar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: investitsion faollik, innovatsion rivojlanish, tarkibiy tahlil, yashil energetika, investitsion muhit, hududiy iqtisodiyot, iqtisodiy diversifikatsiya.

Abstract: This scientific paper presents a comprehensive analysis of the recent increase in investment and innovation activity in the Samarkand region, focusing on the structural transformation of investments by sectors and sources, as well as the reforms being carried out in various areas of the economy. Investment projects implemented in the region — particularly those aimed at green energy, industry, and tourism — are evaluated as the primary driving force behind economic growth. Based on the findings, practical recommendations have been developed for pursuing an effective investment policy and fostering an innovative environment.

Key words: investment activity, innovative development, structural analysis, green energy, investment environment, regional economy, economic diversification.

Аннотация: В данной научной работе представлен глубокий анализ роста инвестиционной и инновационной активности в Самаркандской области за последние годы, структурных изменений инвестиций по отраслям и источникам, а также проводимых реформ в различных секторах экономики. Инвестиционные проекты, реализуемые в регионе, особенно вложения в зеленую энергетику, промышленность и туризм, рассматриваются как основной движущий фактор экономического роста. На основе анализа разработаны практические предложения по проведению эффективной инвестиционной политики и формированию инновационной среды.

Ключевые слова: инвестиционная активность, инновационное развитие, структурный анализ, зеленая энергетика, инвестиционная среда, региональная экономика, диверсификация экономики.

KIRISH

So'nggi yillarda O'zbekiston Respublikasi iqtisodiyotida keng ko'lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. Ushbu islohotlarning markazida investitsion va innovatsion faoliyatni rag'batlantirish, iqtisodiyotni modernizatsiyalash hamda yangi texnologiyalar asosida ishlab chiqarish quvvatlarini rivojlantirish masalalari turadi. Jumladan, hududlar kesimida hududiy investitsion siyosatni takomillashtirish va ularni raqobatbardosh iqtisodiy makonga aylantirish bugungi kunning ustuvor vazifalaridan biri hisoblanadi.

Samarqand viloyati — respublikaning tarixiy, madaniy va iqtisodiy markazlaridan biri bo'lib, so'nggi yillarda ushbu hududda investitsiyalarning hajmi, ularning tarkibiy taqsimoti va manbalarida muhim o'zgarishlar kuzatilmoqda. Viloyatning geoiqtisodiy joylashuvi, transport-logistika imkoniyatlari, ishchi kuchining mavjudligi va turizm salohiyati uni ichki va tashqi investorlar uchun jozibador mintaqaga aylantirmoqda.

Shu bilan birga, investitsion faoliyat samaradorligini ta'minlashda innovatsion texnologiyalarni joriy etish, ilmiy-texnikaviy salohiyatdan to'liq foydalanish hamda yuqori qo'shilgan qiymatga ega mahsulotlar ishlab chiqarishga o'tish alohida ahamiyat kasb etadi. Bu esa nafaqat iqtisodiy o'sish omili, balki raqobatbardoshlik va eksport salohiyatining oshishiga xizmat qiladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Investitsion va innovatsion faollik iqtisodiy rivojlanishning strategik yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Shu bois, bu yo'nalishda olib borilayotgan ilmiy izlanishlar iqtisodiy nazariya, hududiy rivojlanish, innovatsiyalar iqtisodiyoti va strategik boshqaruv kabi fanlar doirasida keng qamrovda olib borilmoqda. mavzuning murakkabligi va ko'p qirrali xususiyati uni nazariy va amaliy jihatdan chuqur o'rganishni taqozo etadi.

Milliy miqyosda olib borilgan ilmiy tadqiqotlarda, asosan, investitsiyalarning hududiy tarkibi va ularning samaradorligi masalalari markaziy o'rinni egallaydi. Jumladan, iqtisod fanlari doktori R.J. Qosimovning ta'kidlashicha, "hududiy investitsion muhitni rivojlantirishda tarmoq infratuzilmasining rivojlanganlik darajasi, resurs ta'minoti va boshqaruv mexanizmlarining mosligi muhim omillardan biridir" [1]. Muallif, ayniqsa, viloyatlar kesimida investitsiyalarning tarkibiy tahlilini amalga oshirishni ularning raqobatbardoshligini baholashning asosiy sharti deb hisoblaydi.

Iqtisodchi D.M. Jo'rayev o'z tadqiqotlarida innovatsion faoliyatni kuchaytirish orqali investitsiyalarning samaradorligini oshirishga alohida urg'u beradi. Uning fikricha, "nafaqat investitsiyalar hajmini oshirish, balki ularning texnologik tarkibini modernizatsiyalash ham hududiy iqtisodiy rivojlanishda hal qiluvchi rol o'ynaydi" [2].

Xalqaro adabiyotlarda ham investitsion-innovatsion faollik masalalari keng yoritilgan. Masalan, mashhur iqtisodchi P. Krugmanning hududiy iqtisodiyotga oid tadqiqotlarida investitsiyalar oqimi, ularning jamlanish zonolari, transport-logistika imkoniyatlari va mehnat bozorining holati o'zaro bog'liqlikda tahlil etiladi. Krugman fikricha, "investitsiyalar, odatda, yuqori innovatsion daraja va past xarajatli logistika tizimlari mavjud bo'lgan klasterlashgan hududlarga yo'naltiriladi" [3].

Mahalliy tadqiqotlar orasida T. Mahmudov, S. G'ulomov, A. Abdurahmonov, Z. Murodova va boshqalarning ilmiy maqola va monografiyalarida innovatsion faoliyatni regionlar kesimida rivojlantirish, davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash mexanizmlarining samaradorligini baholash, xususan Samarqand viloyatida innovatsion infratuzilmaning rivojlanish holati yoritilgan [4]. Z. Murodova o'z tadqiqotlarida Samarqand viloyatida texnoparklar va kichik innovatsion firmalarning shakllanishi hamda faoliyati bo'yicha amaliy takliflar bildirgan [5].

Umuman olganda, adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, investitsion-innovatsion faollikni oshirish uchun faqat mablag' jalb etish emas, balki ularning samarali taqsimlanishini ta'minlash, innovatsion faoliyat bilan uyg'unligini kuchaytirish, hududiy infratuzilmaning rivojlanganlik darajasi hamda mahalliy xususiyatlarni hisobga olgan strategik yondashuv zarur. Bu esa Samarqand viloyatida olib borilayotgan iqtisodiy islohotlar va sarmoya siyosatini tahliliy qayta ko'rib chiqish va amaliy takliflar ishlab chiqishni taqozo etadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda Samarqand viloyatining investitsion-innovatsion salohiyati, uning tarkibiy xususiyatlari va rivojlanish omillari tizimli yondashuv asosida o'rganildi. Tadqiqotning metodologik asosini iqtisodiy tahlil, hududiy iqtisodiyot, innovatsiyalar nazariyasi, modernizatsiya jarayonlari hamda investitsion faoliyatni strategik boshqarishga doir ilg'or ilmiy yondashuvlar tashkil etdi.

Tadqiqot davomida tizimli yondashuv, statistik tahlil, solishtirma (komparativ) tahlil, gipotezali yondashuv, grafik va jadval usullari, shuningdek, ekspert baholash metodlaridan keng foydalanildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

O'zbekiston Respublikasi iqtisodiyoti tarkibiy jihatdan turli tarmoqlardan iborat bo'lib, ularning har biri mamlakatning makroiqtisodiy barqarorligini ta'minlash, ijtimoiy-iqtisodiy muammolarni hal etish hamda aholining turmush darajasini oshirishda muhim o'rin tutadi.

Bugungi kunda mamlakat iqtisodiyotining asosiy tarmoqlari quyidagilardan iborat:

- sanoat;
- qishloq xo'jaligi;
- xizmat ko'rsatish sohasi;

transport va logistika;
axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT);
turizm;
qurilish;
energetika.

1-jadval. O'zbekiston iqtisodiyotining asosiy tarmoqlari bo'yicha YalMdagi ulushi (%).

Tarmoq nomi	2020	2021	2022	2023	2024
Sanoat	23.5	24.1	25.4	26.1	26.5
Qishloq xo'jaligi	27.2	26.5	25.1	24.3	23.8
Xizmat ko'rsatish sohasi	39.0	40.2	41.7	43.4	44.1
Transport va logistika	5.6	6.2	6.5	6.8	7.1
Energetika	2.9	3.1	3.3	3.6	3.8
Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT)	1.8	2.0	2.3	2.6	2.9
Turizm	1.0	1.3	1.5	1.8	2.1
Qurilish	5.0	5.3	5.8	6.2	6.6

Ushbu tarmoqlar o'zaro uzviy bog'langan bo'lib, har birining rivoji mamlakat iqtisodiy o'sishining tarkibiy asosini tashkil etadi.

Sanoat

Sanoat sohasi O'zbekiston iqtisodiyotining yetakchi tarmoqlaridan biri hisoblanib, yalpi ichki mahsulot (YalM)da muhim ulushga ega. 2020–2024-yillar davomida sanoat tarmog'ining YalMdagi ulushi o'rtacha 28–30 foiz atrofida bo'lgan. Eng yirik sanoat yo'nalishlariga quyidagilar kiradi: neft va gaz qazib olish, kimyo va farmatsevtika, mashinasozlik, metallurgiya, yengil sanoat hamda oziq-ovqat sanoati.

Samarqand viloyati misolida sanoat tarmog'i bo'yicha quyidagi tendensiyalar kuzatilgan:

2020–2024-yillarda Samarqand viloyatidagi sanoatga yo'naltirilgan investitsiyalar hajmi ikki baravarga ortdi, bu esa viloyatning sanoat salohiyati sezilarli darajada oshganini ko'rsatadi.

2023-yil yanvar–dekabr oylarida sanoatdagi o'sish darajasi 107,6 foizni tashkil etib, 2022-yildagi ko'rsatkichga nisbatan ancha yuqori natijaga erishildi.

2020–2021-yillarda Urgut erkin iqtisodiy zonasi doirasida umumiy qiymati 178 million AQSH dollariga teng 24 ta loyiha amalga oshirilib, 2 400 dan ortiq yangi ish o'rinlari yaratildi.

2021–2023-yillarda 42 ta sanoat klasteri shakllantirildi. Tekstil, oziq-ovqat, elektrotexnika va qurilish materiallari yo'nalishlarida 57 ta innovatsion loyiha asosida ishlab chiqarish yo'lga qo'yildi.

Urgut tumanidagi EIZ hududida 49 loyiha orqali jami 272 million dollar sarmoya o'zlashtirilib, 3 300 dan ortiq ish o'рни yaratilgan.

Kichik sanoat zonalarida 57 ta loyiha uchun 453,4 milliard so'm sarmoya yo'naltirilib, 2 000 dan ortiq ish o'рни tashkil etish rejalashtirilgan.

2023-yil holatiga ko'ra, viloyat sanoatiga kiritilgan investitsiyalarning qariyb 80 foizi xorijiy manbalardan shakllangan. Tog'-kon sanoatida bu ko'rsatkich ayniqsa yuqori bo'lgan.

Qishloq xo'jaligi

Qishloq xo'jaligi O'zbekiston iqtisodiy barqarorligining asosiy tayanchlaridan biri hisoblanadi. 2024-yil yakunlariga ko'ra, ushbu tarmoqda ishlab chiqarilgan mahsulotlar hajmi 410 trillion so'mni tashkil etdi. Asosiy yo'nalishlar — g'alla yetishtirish, paxtachilik, bog'dorchilik, chorvachilik va uzumchilikdir.

2020-yilda qishloq xo'jaligiga yo'naltirilgan investitsiyalar 7,2 trillion so'mni tashkil etgan bo'lsa, 2024-yilda bu ko'rsatkich 13,8 trillion so'mga yetdi.

2024-yil holatiga ko'ra, tarmoq YalMda 24,7 foiz ulushga ega bo'lib, umumiy bandlikning 25 foizga yaqinini ta'minlamogda.

2023-yil yakunida Samarqand viloyatida qishloq xo'jaligi mahsulotlari hajmi 36 373,6 trillion so'mga yetib, 2022-yilga nisbatan 3 foizga o'sdi.

2022-yil dekabr yakunida 24 652,2 trillion so'mlik qo'shilgan qiymat yaratilgan bo'lib, yillik o'sish 3,6 foizni tashkil etdi.

Viloyat yalpi hududiy mahsulotida qishloq xo'jaligi, o'rmon va baliqchilik sohasi ulushi 40,5 foiz bo'lib, bu respublika miqyosidagi eng yuqori ko'rsatkichlardan biridir.

2024-yilda 282 ta fermer xo'jaligi 100 sentnerdan yuqori, 770 tasi 90–100 sentner, 3 175 tasi 70–90 sentner hosilga erishdi.

Yil davomida 20 ming gektar yangi yer maydoni o'zlashtirilib, 24,7 ming ish o'rni yaratish rejalashtirildi.

"Metin Group Impex" MChJ tomonidan 1 027 gektar, "Sarikul Mega Agro" tomonidan esa 1 450 gektar yerda zamonaviy, jumladan, tomchilatib sug'orish texnologiyalari joriy etildi.

2024-yil birinchi yarmida 5,6 ming gektar yangi bog' va 4,2 ming gektar tokzor barpo etildi.

Xulosa: Samarqand viloyatida qishloq xo'jaligi tarmog'i investitsiyalarni faol jalb qilmoqda. Sug'orish infratuzilmasining modernizatsiyasi, yer maydonlarini kengaytirish, eksport salohiyatini oshirish va texnologik yangilanishlar orqali viloyat iqtisodiy barqarorligini ta'minlashga xizmat qilmoqda. 2023–2024-yillarda BMT va Osiyo Taraqqiyot Banki ko'magida 350 million AQSH dollarlik loyihalar amalga oshirilgan.

Xizmat ko'rsatish sohasi

2024-yilda Samarqand viloyatida asosiy kapitalga yo'naltirilgan jami 29,65 trillion so'm investitsiyaning katta qismi xizmatlar sohasiga qaratildi. 2023-yilning birinchi yarmida bu ko'rsatkich 12,2 trillion so'mni tashkil etgan bo'lib, investitsiyalarning 65,5 foizi yangi qurilishlar, transport va turizm bilan bog'liq xizmatlarga yo'naltirilgan.

2024-yil oxiriga kelib, xizmat ko'rsatish sohasiga yo'naltirilgan investitsiyalar 2023-yilga nisbatan 108,1 foizga o'sgan.

Transport va logistika

2020–2024-yillarda yo'l va jamoat transporti infratuzilmasiga qaratilgan investitsiyalar modernizatsiyalash jarayonlarini jadallashtirdi.

2022-yilda Samarqand xalqaro aeroportiga yangi terminal qurilib, yo'lovchi sig'imi yillik 1 milliondan 2 milliongacha oshirildi.

2023-yilda 100 ta elektrobus xarid qilinib, 40 ta yangi yo'nalish ochildi, yo'lovchilar soni yiliga 114 million kishiga yetkazildi.

2023-yil oxiriga kelib, viloyatdagi umumiy avtomobil yo'llari uzunligi 4 100 km ga yetdi.

Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT)

Rasmiy statistikada alohida bo'lmasa-da, 2024-yil investitsiya strukturasi tahlilida telefon va axborot yo'nalishlariga 14,6 foiz miqdorida sarmoya yo'naltirilgani qayd etilgan. Bu esa mobil aloqa, internet tarmoqlari va "Smart City" loyihalarini rivojlantirishga xizmat qilmoqda. Shu bilan birga, aeroportda e-Gates tizimi joriy etilgan.

Turizm

Samarqand viloyati o'zining boy tarixiy va madaniy merosi tufayli turizm sohasida katta salohiyatga ega. 2024-yilda "Samarqand markaziy turizm zonasi"ni rivojlantirish uchun 100 million dollarlik investitsiya loyihasi rejalashtirilgan. 2023-yilda aeroportda 1,01 million yo'lovchi xizmat ko'rsatishdan foydalangan va xalqaro parvozlar soni oshgan.

Qurilish

Qurilish sohasiga yo'naltirilgan investitsiyalar 2023-yilda 29,65 trln so'mni tashkil etib, asosiy kapitalning 44,2 foiziga (11,8 trln so'm) to'g'ri keldi. 2022-yilda bu ko'rsatkich 60,9 foizni, 2023-yilning yanvar–iyun oylarida esa 65,5 foizni tashkil etgan bo'lib, yangi uy-joylar, ofis binolari va yo'l infratuzilmasining faol rivojlanishi kuzatildi. Ushbu tendensiya hududiy infratuzilmani modernizatsiya qilish hamda investitsion faoliyatni kuchaytirishga xizmat qilmoqda.

2020–2024-yillar davomida Samarqand viloyatida xizmat ko'rsatish, transport-logistika, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT), turizm va qurilish sektorlariga yo'naltirilgan investitsiyalar orqali hududiy iqtisodiyotda diversifikatsiya ta'minlandi va infratuzilma yangilandi. Natijada xizmat ko'rsatish va qurilish maydonlari kengaydi, transport va turizm infratuzilmasi rivojlandi hamda AKT sohasida elektron tizimlar va internet infratuzilmasi mustahkamlandi.

Energetika

Energetika sektori iqtisodiy o'sishning muhim infratuzilma yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Mazkur sohada gaz, neft va elektr energiyasini ishlab chiqarish hamda taqsimlash faoliyatlari olib boriladi. So'nggi yillarda qayta tiklanadigan energiya manbalarini (quyosh va shamol) rivojlantirishga alohida e'tibor qaratilmoqda.

2024-yilga kelib, qayta tiklanadigan energiya manbalaridan foydalanish darajasi 11,5 foizga yetdi. Energetika sohasiga yo'naltirilgan to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar hajmi 1,1 milliard AQSH dollarini tashkil etdi.

Samarqand viloyatida yashil energiya sohasiga yo'naltirilayotgan investitsiyalar hajmining ortib borishini bir necha muhim omillar bilan izohlash mumkin:

Normativ-huquqiy asoslar: O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 9-martdagi PQ–100-sonli qarori bilan tasdiqlangan "Yashil energiyani rivojlantirish strategiyasi – 2030" hujjati asosida, mamlakatda qayta tiklanuvchi energiya manbalarini keng joriy etish bo'yicha tizimli chora-tadbirlar belgilandi. Samarqand viloyati ushbu strategiya doirasida ustuvor hudud sifatida belgilangani hisobiga, bu sohada sarmoya hajmi ortmoqda.

Tabiyy-geografik afzalliklar: Viloyatning tabiiy iqlimi, xususan, yiliga 300 kundan ortiq quyoshli kunlarning mavjudligi, quyosh energiyasini samarali ishlab chiqarish uchun katta imkoniyat yaratadi. Shu asosda, 2022–

2024-yillar oralig'ida umumiy quvvati 440 MVt bo'lgan bir nechta quyosh elektr stansiyalari qurildi. Jumladan, 2023-yilda Birlashgan Arab Amirliklarining "Masdar" kompaniyasi tomonidan Samarqand tumanida 220 MVt quvvatli quyosh elektr stansiyasi ishga tushirildi.

Xalqaro moliyaviy institutlar ishtiroki: Iqlim o'zgarishiga qarshi kurashish, karbon izi (carbon footprint)ni kamaytirish va ekologik xavfsizlikni ta'minlash xalqaro darajadagi ustuvor yo'nalishlardandir. Xalqaro tiklanish va taraqqiyot banki (IBRD), Osiyo taraqqiyot banki (OTB) kabi institutlar tomonidan Samarqand viloyatidagi yashil energiya loyihalari moliyalashtirilmoqda. Masalan, 2024-yilda OTB tomonidan quyosh panellari tizimini joriy etish uchun 50 million AQSH dollari ajratildi.

Imtiyozli soliq va bojxona siyosati: 2023-yilda qabul qilingan "Qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanish to'g'risida"gi qonun asosida, ushbu yo'nalishdagi loyiha ishtirokchilariga foyda solig'idan 10 yilgacha ozod etish, asbob-uskunalarni bojxona to'lovlarisiz olib kirish imkoniyatlari taqdim etildi. Bu holat investitsiyaviy muhitning jozibadorligini oshirdi.

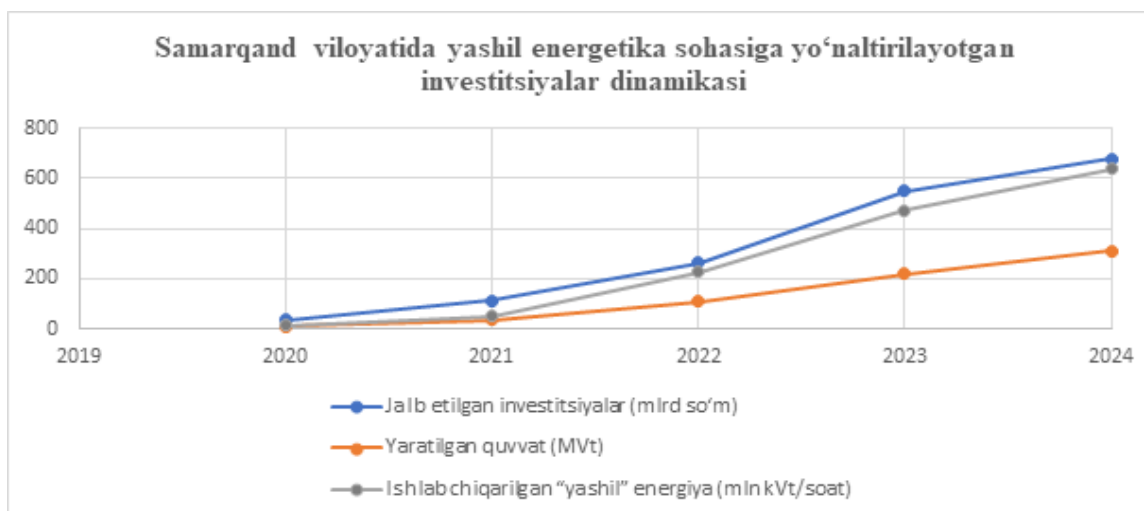
Yangi ish o'rinlari va inson kapitali: Yashil energiya infratuzilmasining rivojlanishi yangi ish o'rinlarini yaratish, mahalliy mutaxassislarining salohiyatini oshirish va mintaqaviy bandlikni ta'minlashga xizmat qilmoqda. Bu holat mahalliy hokimiyatlar tomonidan sohani faol qo'llab-quvvatlashga turtki bermoqda.

Xulosa: Samarqand viloyatida yashil energiyaga doir amalga oshirilayotgan siyosat va investitsion islohotlar ekologik barqarorlikni ta'minlash, energiya mustaqilligini kuchaytirish va iqtisodiy o'sishni rag'batlantirishga yo'naltirilgan. Ushbu omillar viloyatda qayta tiklanadigan energiya bozorining kengayishiga zamin yaratadi.

2-jadval. Samarqand viloyatida yashil energetika sohasiga yo'naltirilayotgan investitsiyalar hajmi

Yil	Jalb etilgan investitsiyalar (mlrd so'm)	Yaratilgan quvvat (MVt)	Ishlab chiqarilgan "yashil" energiya (mln kVt/soat)
2020	35,4	10	12,8
2021	112,7	35	49,2
2022	264,3	110	225,6
2023	548,1	220	470
2024	678,5	310	635,3

Samarqand viloyatida yashil energetika sohasiga yo'naltirilayotgan investitsiyalar hajmi yildan-yilga o'sib bormoqda. Bu esa o'z navbatida yashil energiya quvvatlari oshishini va elektr energiya ishlab chiqarish sohasida o'sish ortib borayotganligini kuzatishimiz mumkin.

1-rasm. Samarqand viloyatida yashil energetika sohasiga yo'naltirilayotgan investitsiyalar, yaratilayotgan quvvatlar va energiya ishlab chiqarishning 2019–2024-yillardagi o'zgarish dinamikasi

So'nggi yillarda yashil energetikaga bo'lgan e'tibor jahon miqyosida kuchaygani singari, O'zbekistonda, xususan Samarqand viloyatida ham ushbu yo'nalishdagi faoliyat jadal rivojlanmoqda. Diagrammada ko'rsatilganidek, 2020–2024-yillar oralig'ida viloyatda "yashil" energetika loyihalariga jalb etilgan investitsiyalar

hajmi, yaratilgan quvvat (megavatt hisobida) hamda ishlab chiqarilgan “yashil” energiya miqdori bosqichma-bosqich ortib borgan.

2020-yilda jalb etilgan investitsiyalar hajmi nisbatan kam — taxminan 50 mlrd so'm atrofida bo'lgan bo'lsa, bu ko'rsatkich 2024-yilda qariyb 700 mlrd so'mga yetdi. Bu holat, bir tomondan, hukumat tomonidan berilayotgan imtiyozlar va kafolatlar, ikkinchi tomondan esa xususiy sektor va xalqaro moliya institutlarining ushbu yo'nalishga qiziqishi ortib borayotganini ko'rsatadi.

Yaratilgan quvvat miqdori ham izchil oshib borgan: 2020-yilda deyarli nolga teng bo'lgan elektr ishlab chiqarish quvvati 2024-yilga kelib 300 MVt dan oshdi. Bu asosan quyosh va shamol elektr stansiyalarining bosqichma-bosqich ishga tushirilishi bilan izohlanadi. Bunday o'sish energetik mustaqillikni ta'minlash, atrof-muhitga zarar yetkazmasdan energiya manbalarini diversifikatsiya qilishda muhim ahamiyatga ega.

Shuningdek, ishlab chiqarilgan “yashil” energiya hajmi ham sezilarli o'sishga erishdi: 2020-yildagi 20 mln kVt/soatlik ko'rsatkich 2024-yilda 650 mln kVt/soatga yetdi. Bu nafaqat yangi quvvatlarning ishga tushirilishi, balki mavjud infratuzilmaning samarali ishlatilayotganidan ham dalolat beradi.

Umuman olganda, mazkur dinamik tahlil Samarqand viloyatida yashil energetika sohasiga yo'naltirilayotgan investitsiyalarning nafaqat miqdoriy, balki sifat jihatidan ham jadal rivojlanayotganini ko'rsatadi. Bu holat hududiy barqaror rivojlanish, energetik xavfsizlik va ekologik muvozanatni ta'minlashda muhim rol o'ynaydi.

Bunga quyidagilar asosiy sabab bo'la oladi:

xorijiy investorlar uchun yaratilgan qulay huquqiy muhit;

energetika xavfsizligini ta'minlashga bo'lgan ehtiyoj;

viloyatning tabiiy resurs imkoniyatlari (quyosh nurlanishi va shamol zonalari);

uglerod chiqindilarini kamaytirish bo'yicha xalqaro majburiyatlar.

Zarafshon quyosh stansiyasi kabi yirik loyihalar nafaqat Samarqand viloyatini, balki butun mintaqani barqaror energiya bilan ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etmoqda. Kichik biogaz inshootlari esa mahalliy miqyosda mavjud resurslardan samarali foydalanish va energiya mustaqilligiga erishishda muhim vosita bo'lib xizmat qilmoqda.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Samarqand viloyatida so'nggi yillarda amalga oshirilayotgan keng ko'lamli iqtisodiy islohotlar va hududiy rivojlanish siyosati doirasida investitsion va innovatsion faollik sezilarli darajada oshgani kuzatilmoqda. Viloyatning geoiqtisodiy joylashuvi, transport-logistika infratuzilmasining takomillashuvi, mavjud resurs bazasi va mehnat bozorining imkoniyatlari uni ichki va tashqi investorlar uchun jozibador hududga aylantirmoqda.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatmoqdaki, viloyatda investitsiyalar faqat hajm jihatidan emas, balki tarkibiy va tarmoq kesimida ham diversifikatsiyalanmoqda. Ayniqsa, sanoat, qishloq xo'jaligi, xizmatlar sohasi, yashil energetika va qurilish tarmoqlarida investitsion faollik yuqori bo'lib, ularning har biri o'ziga xos rivojlanish dinamikasiga ega. Innovatsion faoliyatning kuchayishi, texnoparklar va sanoat zonalari faoliyatining kengayishi iqtisodiy o'sish sur'atlarini jadallashtirishga xizmat qilmoqda.

Shuningdek, qayta tiklanuvchi energiya manbalarini rivojlantirishga qaratilgan sarmoyalar ekologik barqarorlikni ta'minlash, energiya mustaqilligini kuchaytirish va yangi texnologiyalarni joriy etish orqali viloyatning uzoq muddatli raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qilmoqda. Umuman olganda, Samarqand viloyatida investitsion-innovatsion faollikni oshirish strategiyasi mintaqaviy iqtisodiy siyosatning samarali va kompleks yondashuvlar asosida olib borilayotganini anglatadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Qosimov R. J. (2021). Hududiy investitsion muhit va raqobatbardoshlik. Toshkent: Iqtisodiyot nashriyoti.
2. Jo'rayev D. M. (2020). “Innovatsion rivojlanish sharoitida investitsiyalarning samaradorligi”. Ilmiy maqola, Iqtisodiy tadqiqotlar jurnali, №4.
3. Krugman P. (1991). Geography and Trade. Cambridge: MIT Press.
4. Mahmudov T., G'ulomov S., Abdurahmonov A. (2022). Innovatsiyalar va hududiy rivojlanish. Toshkent: Fan va texnologiyalar nashriyoti.
5. Murodova Z. (2023). Samarqand viloyatida texnoparklar faoliyatining takomillashtirish yo'llari. Monografiya. Samarqand.
6. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Qarori PQ-100 (2023-03-09). “Yashil energiyani rivojlantirish strategiyasi – 2030”.
7. O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi (2020-2024-yillar). Rasmiy statistik byulletenlar. www.stat.uz
8. Asian Development Bank (2024). Uzbekistan: Renewable Energy Investment Review. Manila: ADB Publications.
9. World Bank (2023). Uzbekistan Country Economic Update. Washington, D.C.: World Bank Group.
10. O'zbekiston Respublikasi Energetika vazirligi rasmiy ma'lumotlari (2022-2024-yillar). www.minenergy.uz

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 6

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
